

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยที่ ๔ บทพากย์เอราวัณ

เรื่อง สิบทราบ
ภาพ์ฉบับ ๑๖ (๒)

ครูผู้สอน ครูธีรสุด ฉำทรัพย์

สี่บทราบ

ภาพย์ฉบั้ง ๑๖ (๒)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกฉันทลักษณ์การอ่านกาพย์ฉบัง ๑๖ จากบทพากย์เอราวัณได้
๒. อ่านออกเสียงกาพย์ฉบัง ๑๖ จากเรื่องบทพากย์เอราวัณได้ถูกต้อง
๓. สะท้อนประโยชน์ของการฝึกฝนการอ่านกาพย์ฉบัง ๑๖ ได้

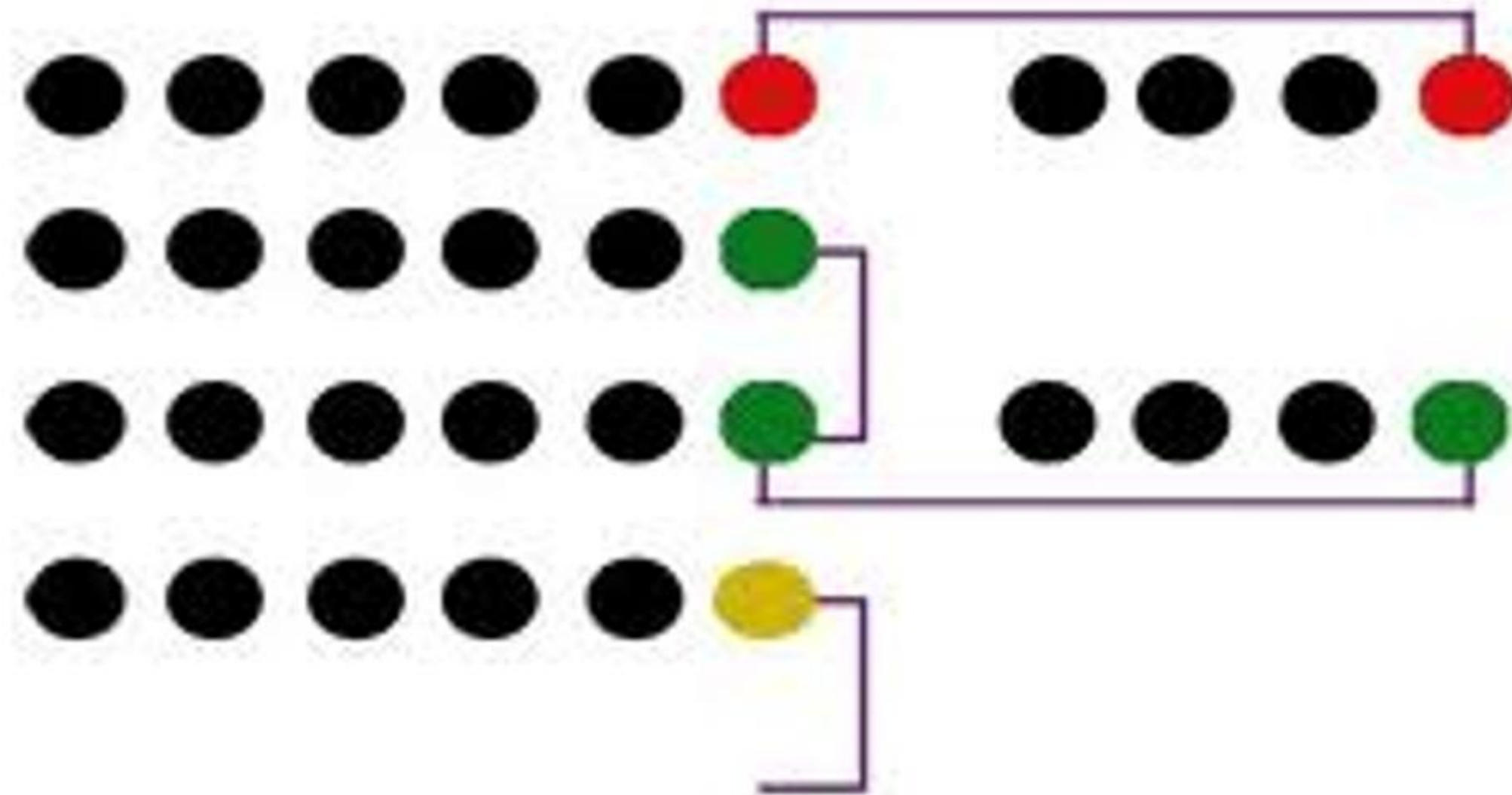
 คำถามชวนคิด

ทบทวนความรู้
ที่ผ่านมา

ผังภาพย้งบั้งดอ

ขอขอบคุณที่มาของภาพ <https://suchadam๕๖๕๑.wordpress.com/> จวีวรรณ คุณาภินันท์.

การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน (Reading and ReadingPromotion). กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, ๒๕๔๒.

ภาพย์ฉบัง ๑๖

คำประพันธ์ประเภทภาพย์ บทหนึ่งมีเพียงหนึ่งบาท
บาทละ ๓ วรรค บังคับจำนวนคำและสัมผัส ไม่มีบังคับ
เอก-โท หรือครู-ลหุ ภาพย์ฉบังที่กวีนิยมใช้ในวรรณกรรม
ตั้งแต่โบราณคือ ภาพย์ฉบัง ๑๖ เคยเชื่อกันว่า
ภาพย์ เป็นคำประพันธ์ที่ดัดแปลงมาจากฉันท

ภาพย์ฉบัง ๑๖

แต่สำหรับ ภาพย์ฉบัง นี้ไม่ปรากฏว่ามาจากฉันท์ชนิดใด และไม่เหมือนภาพย์ชนิดใดในตำราภาพย์ ขณะที่สุจิตต์ วงษ์เทศ ระบุว่าภาพย์ฉบังเป็นฉันทลักษณะเขมร โดย ฉบัง มีรากจากคำเขมรว่า “จุบัง” หรือ “จัมบัง” (ไทยใช้ว่า จำบัง) แปลว่า รบ, สงคราม แต่กวีเขมรบรรยายฉากสงคราม, เคลื่อนทัพ, ลูรบ แล้วไทยเรียกฉบัง

ภาพย์ฉบัง ๑๖

ภาพย์ฉบัง ๑๖ หนึ่งบท มี ๑ บาท แบ่งออกเป็น ๓ วรรค ดังนี้

- วรรคที่หนึ่ง (วรรคสตับ) : มี ๖ คำ (พยางค์)
- วรรคที่สอง (วรรครับ) : มี ๔ คำ (พยางค์)
- วรรคที่สาม (วรรคส่ง) : มี ๖ คำ (พยางค์)

รวมทั้งบทมี $๖ + ๔ + ๖ = ๑๖$ คำ

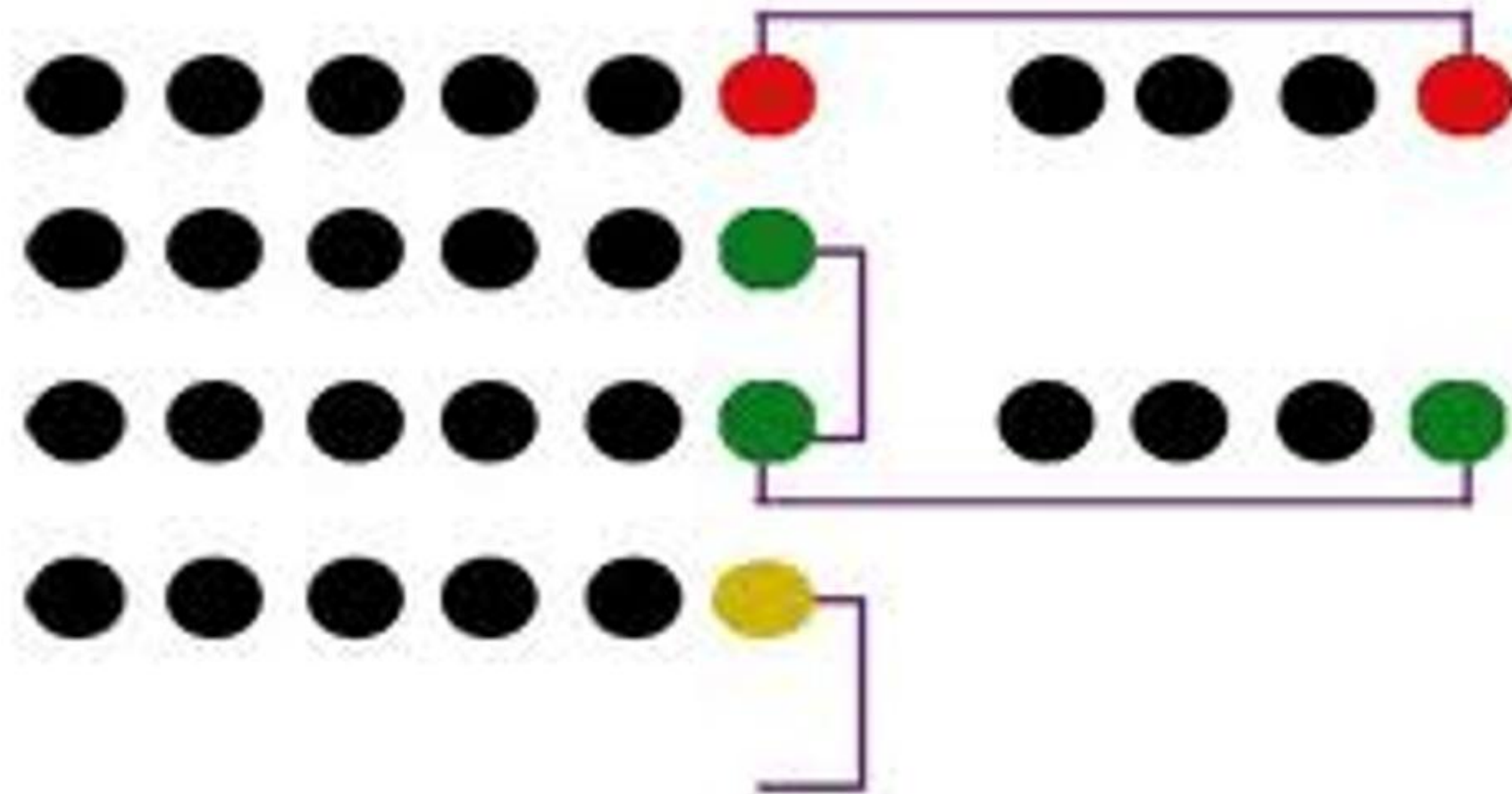

ภาพย้ง ๑๖

สัฒ์สของภาพย้ง ๑๖ แบ่งเป็น ๒ ชนิด ที่ถือเป็นสัฒ์สบังคัฒ

ชนิดของสัฒ์ส	ตำแหน่งสัฒ์ส	แผนผัง
สัฒ์สระหว่างวรรค (สัฒ์สนอก)	คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัฒ์สกับ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒	○ ○ ○ ○ ○ ○ (ก) ○ ○ ○ ○ (ก) ○ ○ ○ ○ ○ ○ (ข)
สัฒ์สระหว่างบท	คำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ (วรรคส่ง) สัฒ์สกับ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ ของบทถัดไป	บทที่ ๑: ... ○ ○ ○ ○ ○ ○ (ข) บทที่ ๒: ○ ○ ○ ○ ○ ○ (ข)...

ผังภาพย้งบั้งดะ

ขอขอบคุณที่มาของภาพ <https://suchadam๕๖๕๑.wordpress.com/> จวีวรรณ คุณาภินันท์.

การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน (Reading and ReadingPromotion). กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์, ๒๕๔๒.

ภาพย์ฉบั้ง ๑๖

ภาพย์ฉบั้ง ๑๖ หนึ่งบท มี ๑ บาท แบ่งออกเป็น ๓ วรรค ดังนี้

- วรรคที่หนึ่ง (วรรคสตั้บ) : มี ๖ คำ (พยางค์)
- วรรคที่สอง (วรรครับ) : มี ๔ คำ (พยางค์)
- วรรคที่สาม (วรรคส่ง) : มี ๖ คำ (พยางค์)

รวมทั้งบทมี $๖ + ๔ + ๖ = ๑๖$ คำ

การอ่านภาพฉบบั ๑๖

๑ เหล้าซ่าคณาอับสร

กัมเกศยอกร

บังคมพระเทพรังสรค

๑ ฟ่านักเนาสุขทุกวัน

พระคุณอนันต์

อเนกประดุจโพธิ์ทอง

(ที่มา : <https://vajirayana.org/มีทนะพารา>)

การอ่านกาพย์ฉบัง ๑๖

๐ อ้ามัทนาโฉมฉาย ฉืดช่วงตั้งสาย

วิชชุประโชติอัมพร

๐ ไหนๆ ก็เจ้าสายสมร มาแล้วจะร้อน

และรนและรีบไปไหน?

(ที่มา : <https://vajirayana.org/มัทนะพารา>)

ลงมือทำ จดจำได้

นักเรียนศึกษาใบงาน เรื่อง สืบทราบ ภาพย์ฉบบั ๑๖ (๒)
แล้วลงมือปฏิบัติใบงานเรื่องการแบ่งวรรคคำเอาสลากที่ได้
ไปเรียงเป็นฉันทลักษณ์
ภาพย์ฉบบั ๑๖ ให้ถูกต้อง

ใบความรู้ที่ ๓

สี่ทราบ กาพย์ฉบัง ๑๖ (๒)

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง สี่ทราบ กาพย์ฉบัง ๑๖ (๒)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง สี่ทราบ กาพย์ฉบัง ๑๖ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

กาพย์ฉบัง ๑๖ ในวรรณคดี บทพากย์เอราวัณ

กาพย์ฉบัง หมายถึง คำประพันธ์ประเภทกาพย์ บทหนึ่งมีเพียงหนึ่งบาท บาทละ ๓ วรรค บังคับจำนวนคำและสัมผัส ไม่มีบังคับเอก-โท หรือครุ-ลหุ กาพย์ฉบังที่นิยมใช้ในวรรณกรรมตั้งแต่โบราณคือ กาพย์ฉบัง ๑๖ เคยเชื่อกันว่ากาพย์เป็นคำประพันธ์ที่ดัดแปลงมาจากฉันท แต่สำหรับ กาพย์ฉบัง นี้ไม่ปรากฏว่ามาจากฉันทชนิดใด และไม่เหมือนกาพย์ชนิดใดในตำรากาพย์ ขณะที่สุจิตต์ วงษ์เทศ ระบุว่ากาพย์ฉบังเป็นฉันทลักษณะเขมร โดย ฉบัง มีรากจากคำเขมรว่า “จบัง” หรือ “จบัง” (ไทยใช้ว่า จบัง) แปลว่า รบ, สงคราม แต่กวีเขมรบรรยายฉากสงคราม, เคลื่อนทัพ,สู้รบ ด้วยฉันทลักษณะที่เขมรเรียกบทพินอล(ปุมโนล) แล้วไทยเรียกฉบัง

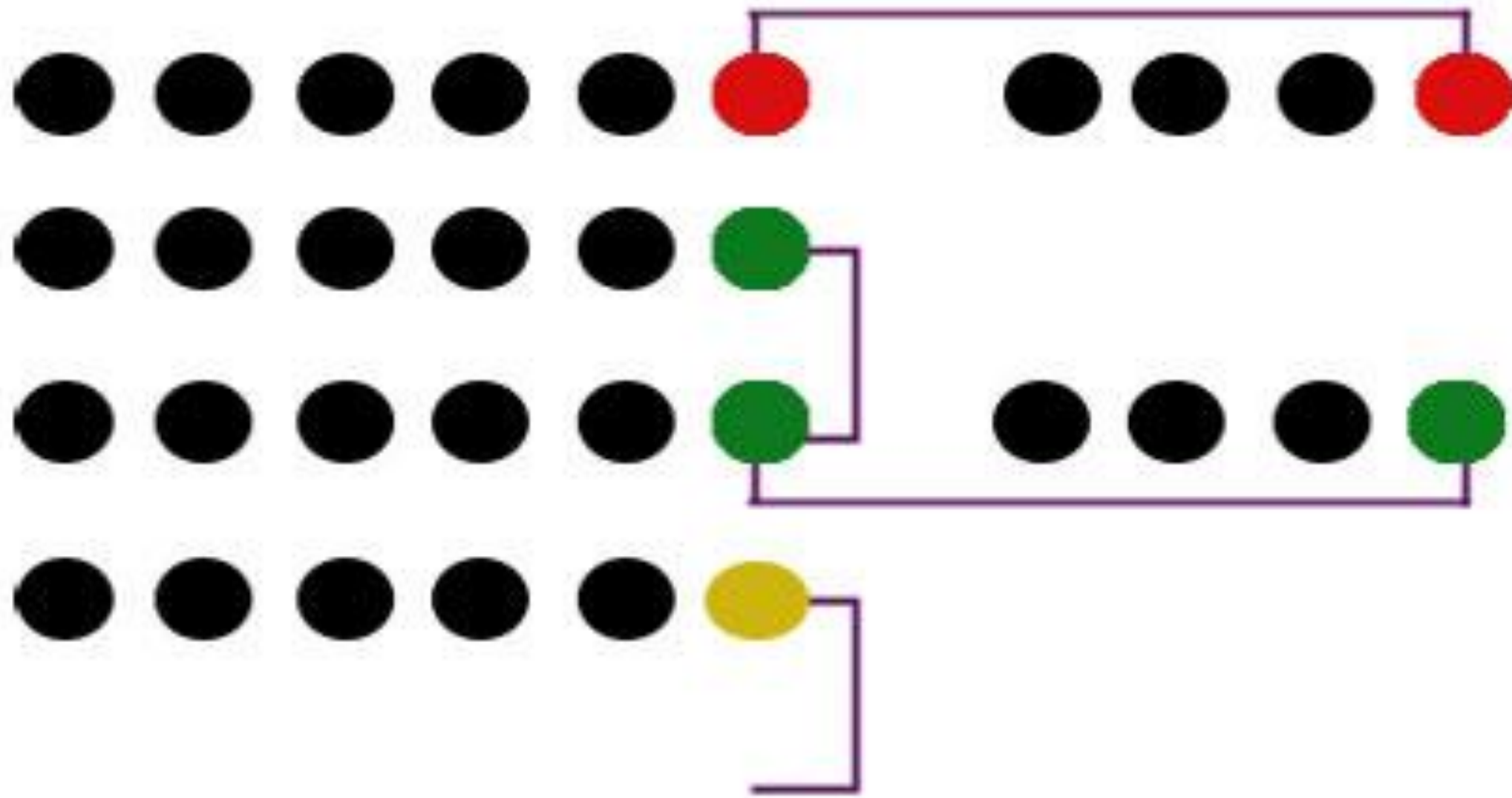
๑. คณะ (จำนวนคำและวรรค)กาพย์ฉบัง ๑๖ หนึ่งบท มี ๑ บาท แบ่งออกเป็น ๓ วรรค ดังนี้.
 - วรรคที่หนึ่ง (วรรคสดับ): มี ๖ คำ (พยางค์)
 - วรรคที่สอง (วรรครับ): มี ๔ คำ (พยางค์)
 - วรรคที่สาม (วรรคส่ง): มี ๖ คำ (พยางค์)
 - รวมทั้งหมดมี ๖ + ๔ + ๖ = ๑๖ คำ
๒. สัมผัส (สัมผัสบังคับ) สัมผัสของกาพย์ฉบัง ๑๖ แบ่งเป็น ๒ ชนิด ที่ถือเป็นสัมผัสบังคับ คือ

ชนิดของสัมผัส	ตำแหน่งสัมผัส	แผนผัง
สัมผัสระหว่างวรรค (สัมผัสนอก)	คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัมผัสกับ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒	○○○○○○ (ก) ○○○○ (ก) ○○○○○○ (ข)
สัมผัสระหว่างบท	คำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ (วรรคส่ง) สัมผัสกับ คำสุดท้ายของ บทที่ ๑ ของบทถัดไป	บที่ ๑: ...○○○○○○ (ข) บที่ ๒: ○○○○○○ (ข)...

- หมายเหตุ: กาพย์ฉบัง ๑๖ ไม่บังคับเรื่องเสียงวรรณยุกต์ หรือครุ-ลหุ เหมือนคำประพันธ์ประเภทฉันท แต่โดยทั่วไปมักนิยมใช้คำท้ายวรรคที่ ๓ (คำส่งสัมผัส) เป็นคำที่มีเสียงสามัญ หรือเสียงจัตวา เพื่อความไพเราะ+
- ๓. แผนผัง (ฉันทลักษณะ)

ผังภาพย้งด๋

ที่มา แอม วิเชียรฉาย (อ้างอิงใน <https://pantip.com/topic/๓๒๔๐๘๘๑๕>) สบคนวนที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๘

ใบงานที่ ๓ เรื่อง สืบทราบ ภาพยนตร์ ๑๖ (๒)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง สืบทราบ ภาพยนตร์ ๑๖ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ดังนี้

- ให้นักเรียนทำเครื่องหมายแบ่งวรรคการอ่านให้ถูกต้องตามหลักการอ่าน ภาพยนตร์ ๑๖ (๑๐ คะแนน)
 - กอกหนึ่งเจ็ดดอกดวงมาลัย ดอกหนึ่งแบ่งบาน
มีกลีบได้เจ็ดกลีบผกา
 - กลีบหนึ่งมีเทพธิดา เจ็ดองค์โสกา
แน่นน้อยลำพานงพาล
 - นางหนึ่งย่อมมีบริวาร อีกเจ็ดเยาวมาลัย
ล้วนรูปนิรมิตมารยา
 - จับระบำรำร่ายสายหา ชำเลื่องหางตา
ทำที่ดั่งเทพอัปสร
 - มีวิมานแก้วงามบวร ทุกเทศกฤษุช
ดั่งเวไซยันต์อมรินทร์
 - เครื่องประดับแก้วแก้วโกมิน ซองทางกระวิน
สร้อยสายชนกถักทอง
 - ตาข่ายเพชรรัตนร้อยกรอง ผ้าทิพย์ปกตระพอง
ห้อยพู่ทุกหุคซสาร
 - โล่ห์นสารถิขุนมาร เปนเทพบุตรควาญ
ขับท้ายที่นั่งช้างทรง
 - บรรดาโยธาจัดรงค์ เปลี่ยนแปลงกายคง
เปนเทพไทเทวีญ

ใบงานที่ ๓

สืบทราบ ภาพยนตร์ ๑๖ (๒)

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ดังนี้

๑. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายแบ่งวรรคการอ่านให้ถูกต้องตามหลักการอ่าน ภาพย่อบ้าง ๑๖ (๑๐ คะแนน)

๑ กอหนึ่งเจ็ดดอกดวงมาลัย ดอกหนึ่งแบ่งบาน

มีกลีบได้เจ็ดกลีบผกา

๑ กลีบหนึ่งมีเทพธิดา เจ็ดองค์โสภา

แบ่งน้อยลำพานงพาล

๑ นางหนึ่งย่อมมีบริวาร อีกเจ็ดเยาวมาลัย

ล้วนรูปนิรมิตมารยา

๑ จักระบำรำร่ายสายหา ชำเลื่องหางตา

ทำที่ดังเทพอัปสร

- ๑ มีวิมานแก้วงามบวร ทุกเทศกฤษุช
ดั่งเวไชยันต์อมรินทร์
- ๑ เครื่องประดับแก้วแก้วโกมิน ซองหางกระวิน
สร้อยสายชนกถักทอง
- ๑ ตาข่ายเพชรรัตนร้อยกรอง ผ้าทิพย์ปกตระพอง
ห้อยพู่ทุกหุคชสาร
- ๑ โล่ห์นสารถิขุนมาร เปนเทพบุตรควาญ
ขับท้ายที่นั่งข้างทรง
- ๑ บรรดาโยธาจตุรงค์เปลี่ยนแปลงกายคง
เปนเทพไทเทวัญ

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ดังนี้

๒. ให้นักเรียนนำบทประพันธ์ที่จับสลากได้เขียนแบ่งวรรคให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

Blank area for writing the answer.

กลุ่มที่

สมาชิกในกลุ่ม

.....
.....
.....

ช่วง

คำไหน...ใช้ถูก

โกเมนทร์

โกเมน

Generate ภาพจากปัญญาประดิษฐ์

Generate ภาพจากปัญญาประดิษฐ์

โกเมน

(๑) (โบ) น. ชื่อหัวแหวนอย่างหนึ่ง สีเหลืองอ่อนเจือขาว (ปรัดเล) (ส. โคเมท ว่า ไชของว้าว; พลอยซึ่งได้มาจาก เทือกเขาหิมาลัยและแม่น้ำสินธุ มี ๔ สี คือ สีขาว สีเหลืองซีด สีแดง สีนํ้าเงิน).

(๒) น. พลอยสีแดงเข้ม. (ส. โคเมท ว่า ไชของว้าว; พลอย ซึ่งได้มาจากเทือกเขาหิมาลัยและแม่น้ำสินธุ มี ๔ สี คือ สีขาว สีเหลืองซีด สีแดง สีนํ้าเงิน).

แหล่งที่มา : <https://dictionary.orst.go.th/> พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ สืบค้นเมื่อ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๘

บทเรียนครั้งที่ ๕

เรื่อง เปิดม่านทัพอินทรีชิต

พินิจความงามในบทพากย์เอราวัณ

ดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. Power point เปิดอ่านทัพอินทราเน็ต พินิจความงามในบทพากย์เอราวัณ
๒. ใบความรู้ที่ ๔ เปิดอ่านทัพอินทราเน็ต พินิจความงามในบทพากย์เอราวัณ
๓. ใบงานที่ ๔ เปิดอ่านทัพอินทราเน็ต พินิจความงามในบทพากย์เอราวัณ
๔. สมุดรายวิชาภาษาไทย

ดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่ www.dltv.ac.th